

Sve sam tebi dao :
 Pa iz svega toga :
 Miomiris diše
 Daba nebesnoga. —
 Je l' ti malo : — kaži
 Od pjesnika dara?
 Pjesnikove pošte?
 Pjesnikova žara?...
 Ali što pitam?...kad si
 Ti, Slovenko mila:
 Zнала svom pjesniku
 Razvit k nebu krila :
 Davši njemu svoju
 U zamjenu ljubav,
 Svježu kâ u Maju
 Miris cvijet ubav :
 Ljubav prekomjernu,
 Čestitu i vrlu :
 Ljubav nezazornu :
 Ljubav neumrlu?...!

J. Sundečić.

Све сам теби дао ;
 Па из свега тога :
 Миомирис дине
 Даха небеснога. —
 Је л' ти мало : — кажи
 Од pjesника дара?
 Пjesникове поште?
 Пjesникова жара?...
 Ал' што питам?...кад си
 Ти, Словенко мила :
 Знала свом pjesнику
 Развит к небу крила :
 Давши њјему своју
 У замјѣну љубав,
 Свјежу кâ у Мају
 Мирис цвијет убав
 Љубав прекомјерну,
 Честиту и врлу ;
 Љубав незазорну :
 Љубав неумрлу?...!

J. Сундечић.

K ženskemu vprašanju.

Spisala Ivanka.

mancipirana ženska :

Ta izraz je danes znan pač vsakemu količkaj izobraženemu človeku ; a pravi pojem imajo le malokateri.

Mnogim je ženska emancipacija le nekak divji izrastek mode, kojega treba odrezati prav ob korenu. Da le slišijo to besedo, že so pripravljene pikro ugovarjati in zabavljati a na obrazu jim je brati zaničevanje, preziranje, nevoljo.

Kaj neki je temu vzrok?

Ponavječkrat gotovo dejstvo, da se dotičniki se nobenkrat niso potrudili, natančneje razmotrivati o stvari ter jej priti do dna. Časih je pa temu kriva tudi kaka žalostna ali neprijetna iskušnja pod firmo ženske emancipacije.

Dobri stvari na korist reči moram prvim, da ni pravično izrekatati sodbo brez skrbne preiskave ; a drugim zagotavljam, da so nalteli na krive, ponarejene firme.

Obdelujmo stvar nekoliko obširneje. —

Ako primerjamo moderno z emancipirano žensko, najdemo mej njima toliko nasprotstva in razlike, kakoršna je med dnevom in nočjo.

Modernej ženski je svet, življenje nekaka gledališčna predstava, pri kojoj menijo, da jim pripada le uloga — gledalca. Ako si narоче ložo ali plačajo vstopnino, menijo, da so storile več nego dovolj, in potem se hote le še zabavati ob trudu in naporu igralcev. . .

A igra jim niti ni vselej glavna zabava! Često zabijo na igro ter se vtope — v lastne in tuje bluže in frizure, v lastne in tuje opazovalce in čestilce . . . V tem premišljevanju so tako rekoč doma in to je, kar jih najdalje zanima. —

Da, modernej ženski treba obožavanja in toalete kakor ribi vcdce in ako jej vzameš to dvojce, ostane ti le še mrtva, brezpomembna, mnogokrat niti lepa podoba. Ob tem jedinem je pač vzrastla in ob tem sploh neha njena misel. Pomilovanja vredna stvar! . . .

Kako drugačna je emancipirana ženska! Njej je življenje občna delalnica za občni blagor, v kojoj morajo delovati vsi stanovi, najvišji in najnižji.

Med tem, ko smatra moderna ženska ljudmi nekako le one osebe, ki zavzemajo v družbi ž njo isto, višje ali vsaj ne mnogo nižje stališče in so jej najnižji sloji le nekake neprijetne, nadležne prikazni, s kojimi niti od daleč ne bi hotela priti v dotiko, vé emancipirana ženska, da je vse človeštvo jedna sama velika rodbina, razdeljena sicer v narode in stanove, ne pa v gospodo in nekaka borna, brezpravna bitja. Ona vé, da mora vsak ud te rodbine skrbeti in neumorno delovati za njen blagor sploh ter posebej za blagor onega naroda, kojega mati ga je rodila . . .

Emancipirana ženska se popolnoma zaveda dolžnosti, katere je prejela z življenjem vred . . . Zaveda pa se tudi svoje zmožnosti in moči v spolnovanje in dopolnitev teh dolžnosti. Ona hoče biti koristen ud svojega naroda in človeške družbe. —

Kako pa pride ona do te vzvišene zavednosti?

Po trudu in resnem dušnem delu. —

Ona išče najprvo sama sebe; a ne v koristi in zabavi, marveč v duševnem svojem svetu. Skrbno, skrbno raziskuje svoja nagnjenja in svoj talent, hoteč najti ono smer delovanja, za kojoj se čuti pred vsem drugim poklicano in sposobno. To je jako važno.

Gotovo je namreč, da skoro vsaki človek tako rekoč prinese s seboj na svet neko posebno veselje in tudi zmožnosti za kak poklic. In ako se po lastnej ali krivdi družih izneveri temu svojemu nagnjenju, spozna kasneje zmoto ter često toži, da je zgrešil svoj cilj.

Gotovo je nadalje, da kdor mnogo stvari začinja, navadno le malo ali nič ne dokonča ter da zamore posamezni človek le v. jednej samej stvari doseči popolnost. Tako n. pr. modroslovec ne more biti ob enem glasbenik, zgodovinar, zvezdoslovec, slikar, zdravnik itd. Kdor bi si hotel vse znanstvene stroke popolnoma osvojiti, živeti bi moral dolga stoletja. —

Vsekako je seveda treba, da se o vsem toliko poučimo, kolikor nam je le možno; a jednej stvari, in to tistej, za katero imamo največ sposobnosti in poklica, posvetiti moramo posebno svoje moči, in o dobrem vspehu ni dvomiti.

Neko gotovo smer si toraj izbere emancipirana ženska, in zato je tudi njeno delovanje gotovo, vstrajno in vspešno. Tako nastajajo doktorice, profesorice, pesnikinje, pisateljice, razne umetnice, človekoljubkinje, politično uplivne ženske ter ženske, okrog katerih se tako rad zbira umetniški in izobraženi svet. Seli more in sme taka ženska prezirati ali celo zaničevati? Ne! Njih imena bodo s spoštovanjem in občudovanjem izgovarjala zgodovina.

Izobraziti, duševno omikati se hoče emancipirana ženska, a ne radi osebne časti in dobička, marveč zato, da tem lažje in vspešneje deluje v prid naroda svojega ter vsega človeštva. Ona se z znanstjo noče ponašati, pač pa koristiti. Njej ni dovolj, da so jej znane razne razmere, ona jim išče vzroka in odpomoči.

Pa, oporekalo se mi bode, da bi morali potemtakem prepustiti možki študiranje in svoje službe ženskam ter prijeti doma za kuhalnico in šivanko. A temu ni tako. Prvič, ker še dolgo, dolgo ne bo toliko izobraženih ženskih, da bi izpodrivale možke iz služb; drugič pa, ker je ženska sama preveč navezana na domača dela in glede njih prenatana, da bi jih pustila izvrševati ali tudi le samo nadzirati — možkim. Ona zraven svojih študij še vedno najde dovolj časa za urejevanje domačih opravil in dolžnosti.

Med tem, ko moderna ženska po divanih in oknih prodaja svoj dolg čas malemu psetu ali mimoidočim, in oni čas, kojega možki pretolčejo po gostilnah in kavarnah, porabi emancipirana ženska v to, da se suče marno in urno po domu s šivanko, gladilnikom, kuhalnico in enakim, ter umno in premišljeno oskrbuje gospodinjstvo. Ker razume svojo stvar in jej je čas dragocenost, naredi več in bolj v dveh urah, nego kdo drugi v poldnevu.

Ne bojte se tudi, da bi emancipirana ženska hotela navzeti si možke manire in običaje. Ne, ne! Emancipirana ženska hoče biti le ženska, a popolna, plemenita ženska.

Ona tudi želi in hoče, da se občuje in postopa ž njo kot z žensko, a ne z neumno, brezmiselno igračo.

Tudi za gospodarstvo in svoje pravice se vam, gospodje, ni prav nič bati. Po teh niti v sanjah ne hrepeni emancipirana ženska — le mej ne stavite nasilno njenemu duhu in njenemu delovanju.

Kaj ne, da mislite tudi, da vas ženska emancipacija oropa do cela ženske — ljubezni? O kako malo pač poznate koprneče srce izobražene ženske!

Ona, ki tako skrbno in zvesto goji blaga in nežna čustva v svojem srcu; ona, ki jej je duša tako polna lepih mislij in idealov; ona, ki tako hrepeni odpočiti si od truda in napora na zvestem ljubečem srcu — ona naj bi ne znala, ne hotela, ne mogla ljubiti!? Ah — kolika ironija!

Res je pač, da je njej ljubezen dragocen zaklad, kojega zvesto čuva in zapira v svojem srcu, boječ se, da ga ne izda lahkomišlno, ne vredno . . .

A zato njej ljubimec ni le zopetni oboževatelj in novo kratkočasje, kakor onim lahkim, nakinčanim stvarjem; njej je ljubimec mož-ideal, izbran in ljubljen izmed milijonov . . .

Le izvolite si torej v družico emancipirano žensko! Prinese vam ne vselej denarja, kojega prijateljstvo itak ni zanesljivo, — a vsikdar vam prinese bogatstvo ljubezni in dušnih dragotin, kar vam ostane celo po nje smrti . . .

Ideal emancipirane ženske je naroda in človeštva blagor. In najlepše in najprostranejšo polje delovanja v tem smislu se jej odpira ravno v zakonu. Zato pa je ona tudi vzorna soproga in vzorna mati. —

Poglejmo še, ako more biti ženska tudi kot žena in mati emancipirana?

Da, ravno tu bode koristila z emancipacijo neizrekljivo mnogo. Prepričajmo se.

Moderna koketka ostane v zakonu taka, kakoršna je bila pred njim, kar je naravno, ker njena duša nima družega spoznanja.

Kakor je prej nervozno stremila za tem, da je imela ona prva najnovjše iz mode, tako bode tudi soprogu ob vsakem izprehodu obstajala pred raznimi izložbami ter ga trapila s prošnjami in grožnjami za novo prelerino, novo bluzo ter za prvokrat v razložbi izpostavljeni klobuk. In mož, boječ se daljega nadlegovanja, privoli zopet in zopet ter se morda skriva pred — upniki.

Tudi se, vajena vedni izpremembi, kmalu naveliča svojega moža,

ter bode prijazno sprejemala poklone in mogoče še kaj družega od raznih prilizencev in čestilcev.

A ne tako emancipirana ženska. Ako je že prej življenje smatrala resnim, bode se tembolj prizadevala v zakonu biti popolna.

Ona se ni omožila za to, da bi bila preskrbljena, ker zna za se v vsakem oziru sama skrbeti. Ona se je prvič omožila zato, ker je ljubila, drugič pa zato, ker ve, da je sposobna spolnovati dolžnosti soproge in matere. Njej ni mož le nekak dobroten, prijazen kasir, marveč srčno drag in ljubljen drug, kojega volji se rada in prostovoljno vklanja... Ona noče poznati le prijetnosti zakona, ona pozna natanjčno tudi njega dolžnosti, in njega neprilike jej niso nikdar čez glavo. —

In kako vzvišena, nedosegljiva je ona kot mati! Ko so nervoznej, jezljivej, le na zunaj omikanej ženski otroci le ljuba prijazna bitja in se njih nepokoja in naivnega vpraševanja takoj naveliča ter popolno prepušča njih oskrbo in vzgojo plačanim ljudem, — je duhovita, duševno izobrazena ženska vsa prevzeta najpopolnejše in najsladkejše materinske ljubavi... Njej so otroci neizrekljiv dragocen dar, najdražji zaklad, za kojega skrbi neumorno noč in dan. Ona vé, da je nje najsvetejša dolžnost, vzgojiti ta mala nežna bitja v krepke in koristne ude človeške družbe in da jo čaka glede tega težka odgovornost.

In kje bi pač zamogla bolj plodonosno in na bolj plemenit način vporabiti svoje znanje, svoje prepričanje, svojo ljubezen do milega naroda nego pri vzgoji svoje dece!? Kako se uprav tu veseli, ko vidi, da se ni zaman trudila, zaman nabirala in spravljala — saj ima sedaj svojim otrokom kaj podariti!

Nje znanje, nje plemeniti nazori, nje domovinska ljubav, vse to prenešeno v te male, angeljske glavice v ta nežna, nedolžna srca — kolik hasek, kako lep sad in kako sladko zadoščenje za trud in napor!...

Emancipirana ženska se mnogo uči in mnogo čita. A ona ne sprejema slepo sè zaprtimi očmi, kar se jej tu nudi! Sama si poišče resnice, in tej resnici je neomajno zvesta! In ako je bila v njej desetkrat prevarjena, bode jej še stokrat verovala — verovala v resnico, ne v prevaro!

Ker toraj sama ne pozna omahovanja in negotovosti, bode tudi v duše svojih otrok vcepila trdnost prepričanj ter postavila narazrušljiv temelj plemenitemu značaju.

Kako neprecenljive vrednosti je to za poznejše življenje njenih otrok! Ko se drugi bore in mučijo s tisoč dvomi ter se nazadnje,

siti napora in prevar, izneverijo vsemu ter ostane v njih duši le temna praznота — se mirno in samo-zavedno ozirajo sinovi in hčere emancipirane ženske v zvezdo, katero jim je pokazala mati... In ko že ona blaga, vzvišena žena davno počiva v ozkem grobu, spominjajo se je s svetim spoštovanjem in neminljivo ljubeznijo ter jo blagoslovljajo...

Vže iz teh skromnih, nepopolnih vrstic je razvidno, da emancipirana ženska nikakor ne zasluži preziranja in posmeha, marveč v vsakem oziru simpatij in priznanja. Zato pa:

Na dan, prava, plemenita ženska emancipacija!

Marjetica — maščevalka.

Cvetka tam bela
raste na trati,
deva pa zala
hoče zaznati:
Ali ji dragec
v daljni tujini
v srcu še hrani
prostor edini,
kakor nekdam...

Pali so drobni
listi s cvetice,
ž njimi zbledelo
devi je lice...
Ah, maščevala
cvetje si svoje,
sumnje moreče
vrgla ji boje,
v mlado srce...

Zorana.

Rusija.

Po Ivanu Hoiću, posnela Mária.

(Dalje.)

ruska vseučilišča, kojih ima Rusija deset (Petrograd, Moskva, Harkov, Kazan, Kijev, Odesa, Jurjevo, Varšava, Tomsk in Helsingfors.) imajo štiri fakultete: pravoslovno, zdravniško, zgodovinsko-jezikovno in fizikalično-matematiško; odgoja svečnikov je poverjena akademijam v Petrogradu, Moskvi, Kijevu in Kazanu in eparhijalnim semeniščem, kojih je 50. V Helsingforsu je vseučilišče za Finsko s švedskim učnim jezikom. Slušateljev je na vseučiliščih mnogo (okoli 19.000). Tudi slušateljic je veliko. Leta 1892. je bilo 975 slušateljic in sicer je bilo od teh 631 pravoslavne vere, druge so bile židinjce.